

УДК 657

Лищенко О.Г.¹, Никоненко Т.А.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-610 НУ «Запорізька політехніка»

АУДИТ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Бухгалтерський облік здатний забезпечити раціоналізаторську місію та підвищити ефективність діяльності. Загалом бухгалтерський облік в Україні добре врегульований і законодавчо захищений. Але навіть суворий регулювання все-таки передбачає наявність певних альтернатив. Облікова політика дозволяє вирішити це питання з метою забезпечення дотримання принципу послідовності (одного із семи, передбачених Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансова Звітність в Україні»).

Мета цього дослідження розглянути основні етапи, функції, методи та завдання аудиту облікової політики підприємств в Україні. Це

дозволить створити необхідні умови для більш ефективної діяльності суб'єктів господарювання в країні.

Хоча загальний інтерес до облікової політики є значним, і дослідження її як об'єкта аудиту зустрічаються в науковій літературі, проте роботи, які розглядають сам процес аудиту облікової політики, є досить обмеженими і представлені невеликою кількістю науковців, зокрема, Н.О. Бондаренко, Т.Є. Качанова, А.Ж. Пшенична, Є.І. Ширкіна та С.Р. Яцишина. Дослідження контролю та моніторингу облікової політики в науковій літературі в основному проводиться опосередковано і без уточнення методів та елементів аудиту для перевірки дотримання визначеної облікової політики. Це свідчить про недостатню розробленість методологічної бази для моніторингу облікової політики, що вимагає удосконалення існуючих методів перевірки облікової політики підприємств.

Так, О. Ширкіна та І. Василевич наголошують, що питання формування облікової політики та її виконання відносяться до значимих областей аудиту, які суттєво впливають на достовірність бухгалтерської звітності. У зв'язку з цим облікова політика підприємства є об'єктом перевірки на всіх етапах аудиту бухгалтерської звітності – від планування до формування висновку [3].

Аудит облікової політики, як і будь-який інший аудит, має визначену мету, об'єкт, завдання, функції та методи, які використовуються під час проведення аналізу облікової політики компанії.

Під час аудиту фінансової звітності, перевірка облікової політики повинна бути розглянута з кількох позицій. По-перше, наказ про облікову політику є джерелом інформації про суб'єкта, який підлягає аудиту. По-друге, у примітках до фінансової звітності необхідно розкрити положення облікової політики підприємства, тому аудитор має визначити, чи були належність висвітлення конкретних питань щодо облікової політики вирішені суб'єктом господарювання.

Основними складовими облікової політики є:

Мета – встановлення відповідності облікової політики чинним нормативним і законодавчим актам, а також характеру і масштабу діяльності підприємства.

Об'єкт – внутрішня документація, що визначає питання організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Методи – документальні (дослідження документів, прийоми нормативно-правового регулювання), розрахунково-обчислювальні, порівняння, опитування та узагальнення.

Функції:

- системотворча (розгляд підприємства як відкритої системи, яка випробовує вплив довкілля і само впливає на неї);
- констатуюча (пізнання обліково-економічних явищ);
- інформаційна (інформування суб'єктів господарських стосунків про обліково-економічні явища діяльності);
- методологічна (визначення прийомів і способів перевірки);
- профілактична (попередження можливості здійснення відхилень, виявлення різного роду недотримання законності);
- прогностична (визначення тенденцій розвитку явищ, що вивчаються, відповідно до об'єктивних законів їх розвитку).

Завдання:

- встановлення наявності наказу (розпорядження) керівника про прийняття облікової політики підприємства;
- визначення відповідності прийнятої облікової політики вимогам законодавства та положенням (стандартам) бухгалтерського обліку;
- дослідження повноти розкриття вибраних під час формування облікової політики способів ведення бухгалтерського обліку;
- перевірка наявності посадових інструкцій, наявності та ефективності затвердженої системи документообігу, вибору форми ведення бухгалтерського обліку тощо;
- аналіз і оцінка загальних та конкретних елементів облікової політики.

Для досягнення визначеної мети та завдань необхідний добре структурований процес аудиту облікової політики, який повинен бути розбитий на певні етапи.

На етапі підготовки до аудиторської перевірки, необхідно укласти договір та сформувати аудиторську групу. Крім загальної інформації про підприємство, необхідно застосувати метод тестування облікової політики для складання оптимального плану та програми перевірки.

На початковому етапі аудиторської перевірки складається план та програма, з урахуванням інформації, зібраної на попередньому етапі. Також визначається рівень суттєвості та проводиться оцінка можливих аудиторських ризиків у системі внутрішнього контролю. На цьому етапі дуже важливо визначити систему критеріїв ефективності для всіх складових облікової політики.

На головному етапі, аудитор (або аудиторська група) перевіряє законність та доцільність кожного положення облікової політики, збираючи необхідну кількість аудиторських доказів, щоб дати об'єктивну думку.

На завершальному етапі підготовлюється звіт із результатами аудиторської перевірки, а також надаються рекомендації керівництву на підставі отриманих даних.

Належне формування облікової політики є необхідною передумовою для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах згідно з нормативною базою. Оцінювання організації облікової політики потребує правильної програми вивчення цієї тематики. Особливу увагу слід приділити перевірці відповідності принципів та процедур бухгалтерського обліку фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аудит : навч. посіб. / В. М. Яценко, Ю. М. Крот ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Черкас. держ. технол. ун-т. - Черкаси: ЧДТУ, 2012. – 299 с.
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності» від 21.12.2017 №2258-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19-вр>.